[2018] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1050

ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3798)

16 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018

[ਜੇ. ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ, 1954 – ਧਾਰਾਵਾਂ 8A, 8AC, 6 B (1), 6 B (2) ਅਤੇ 8AA - 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ (ਭਾਵ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ/ ਸਾਥੀਆਂ/ ਨਿਰਭਰਾਂ) ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਧੇਰੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੀਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ - ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ -I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 73 ਦੇ

ਤਹਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ "ਭੱਤੇ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਹ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ "ਪੈਨਸ਼ਨ" ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ - ਫਿਰ ਵੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 97 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ -ਅਨੁਛੇਦ 14, 106 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 59 (3), 158 (3), 75 (6), 164 (5), 97, 18, 125 (2), 221 (2), 148 (3), 322 ਅਤੇ 324 (5)ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1951 - ਧਾਰਾ 2 - ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1997- ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ (ਕਰਤੱਵ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਐਕਟ, 1971 - ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ) ਐਕਟ, 1991.

XXXXXX

1051 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1.1 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 8A (i) ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8AC ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8A ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ 2004 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 9 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 6 B (1) ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ

ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ/ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਮਤ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 B (2) ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਮ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਏਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਮਤ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8AA ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ (ਯਾਨੀ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ/ਸਾਥੀ/ਨਿਰਭਰਾਂ) ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਫਤ AC-II ਪੱਧਰ ਪਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ / ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਮਤ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [1060-D,E; 1061-A-B, C]

1.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਉਸਾਰੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 20] [1062-C-F]

XXXXXX

1.3 ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [1062-H; 1063-A-C]

1.4 ਉਹ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੀਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀਗਤ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22] [1063-D-E]

XXXXXX

1053 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

1.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਿ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ। [ਪੈਰਾ 24][1064-A-C]

1.6 ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 73 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ "ਭੱਤੇ" ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ

"ਪੈਨਸ਼ਨ" ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਸੰਸਦ ਐਂਟਰੀ 97 ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [1064-F-G]

1.7 ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ/ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਲੱਖਾਂ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਿਆਂਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 31] [1066-A-B]

ਆਮ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2002) 1 SCC 88: [2001] 5 Suppl. SCR 323 - ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਰਨ ਕੀਤਾ।**

ਡਾਕਟਰ ਪੀ. ਨੱਲਾ ਥੰਪੀ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1985) Suppl. SCC 189: [1985] Suppl. SCR 622;** ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥਾਮਸ, **(1976) 2 SCC 310: [1976] 1 SCR 906;** ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(1977) 4 SCC 608: [1978] 2 SCR 1 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

ਮੈਕਕਲੋਚ ਬਨਾਮ ਮੈਰੀਲੈਂਡ, **4 Wheat. 316, 425-437, 4 L.Ed. 579 (1819);** ਅਲਾਗਾਪੁਰਮ ਆਰ ਮੋਹਨਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, **(2016) 6 SCC 82: [2016] 6 SCR 611 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।**

XXXXXX

<u>ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ</u>		
[2001]5Suppl. SCR 323	**ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਰਨ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 3**
[1976] 1 SCR 906	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 22**
[1978] 2 SCR 1	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 22**
[2016] 6 SCR 611	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 25**
[1985] Suppl. SCR622	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3798.

ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1620 (MB) ਨੰਬਰ 1620/2004 ਵਿੱਚ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 20.04.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਐਸ.ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਮਿਨੀ ਜੈਸਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਦੱਤ, ਜਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਯਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਣੀ ਮਿਸ਼ਰਾ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ.ਕੇ.ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਵ ਮੰਗਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰੋਹਿਤ ਭੱਟ, ਅਲੰਕ੍ਰਿਤਾ ਸਿਨਹਾ, ਸਰਦ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਮੋਨੀਸ਼ਾ ਹਾਂਡਾ, ਮੋਹਿਤ ਡੀ. ਰਾਮ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾਂ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (leave granted)।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ, 1954 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ/ ਸਾਥੀਆਂ/ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ (ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਸੋਸੀਏਟਸ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ। ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ:

---

[1] ਸੋਧ ਐਕਟ 2003, 2004 ਦਾ ਐਕਟ 9, 2006 ਦਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 40 ਅਤੇ 2010 ਦਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 37 ਦੁਆਰਾ।

XXXXXX

1055 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

1. "ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੋ ਕਿ 1954 ਦੇ ਐਕਟ 30 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 2004 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 9, ਅਤੇ 2006 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 40 ਅਤੇ 2010 ਦੇ ਐਕਟ 37 ਵਿੱਚ ਸੋਧ, ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ/ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ, ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ (ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਅਤੇ

ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਅਣਵਰਤੇ ਕੋਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਮੂਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

2. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੋਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਭੁਗਤਾਨ/ਨਿਰਭਰ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ 1 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ।

3. ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਸਾਂਝੇ ਕਾਜ਼, **ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ** [2] **(ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ** "ਸਾਂਝੇ ਕਾਰਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਾਬਕਾ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

4. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਇਸ ਸਬੰਧ

ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 14 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਆਮ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ

---

[2] (2002) 1 SCC 88

[3]"5. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 1993 ਦੇ W.P.(C) ਨੰਬਰ 246 ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਹ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।[4] ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ **ਸਾਂਝੇ ਕਾਰਨ** ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

XXXXXX

6. ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ

ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਅਨੁਛੇਦ 59 (3)[5] ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 158 (3) ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 2 ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ[6]।

---

[4]"7. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ **ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਹੈ**, ਅਰਥਾਤ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 8-A ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਲਿਸਟ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 73 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਲਿਸਟ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 97 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 106 ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਵੇ।

[5] **ਅਨੁਛੇਦ 59 (3). ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ:** - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

[6] **ਧਾਰਾ 2. (1) ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ:-** ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜੀਵਨ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (2) ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ, ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) ਕਿਰਾਏ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਮੋਟਰ-ਕਾਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਫਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰ ਭੱਤੇ ਲਈ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ (ਇਸਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਮੇਤ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ-

(b) ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ, ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਪੜਾਸੀ ਸਮੇਤ ਸਕੱਤਰੀ ਅਮਲੇ ਅਤੇ ਦਫਤਰੀ ਖਰਚੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚਾ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;

(c) ਡਾਕਟਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਮੁਫਤ।

(d) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, 9 ਉੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ, ਹਵਾਈ, ਰੇਲ ਜਾਂ ਸਟੀਮਰ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ। ਵਿਆਖਿਆ:- ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਰਿਹਾਇਸ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ]

XXXXXX

1057 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

8. ਅਨੁਛੇਦ 75 (6)[7] ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 164 (5) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

9. ਅਨੁਛੇਦ 978 ਅਤੇ 186[9] ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1997 ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।[10]

10. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 106 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ 'ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ।[11] ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

---

[7]**ਅਨੁਛੇਦ 75. ਮੰਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ- (6)** ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੰਸਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

[8]**ਅਨੁਛੇਦ 97. ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ** ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ- ਰਾਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ

ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

[9]**ਅਨੁਛੇਦ 186. ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ** ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ- ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

[10] **ਧਾਰਾ 2. ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ-**(1) ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ 1 (ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ) ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਫੰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(1A) ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ -

(a) ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂ

(b) ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

11. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਧਾਰਾ 125 (2)[12] ਅਤੇ ਧਾਰਾ 221 (2)[13] ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

12. ਅਨੁਛੇਦ 148 (3)[14] ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। **ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।** ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ (ਕਰਤੱਵ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਐਕਟ, 1971 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

---

[11] **ਅਨੁਛੇਦ 106. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ** - ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਭੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

[12] **ਅਨੁਛੇਦ 125. ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ-** (2) ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ।

[13] **ਅਨੁਛੇਦ 221. ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ-** (2) ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਅਜਿਹੇ ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਂਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਜਿਹੇ ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ।

14 ਅਨੁਛੇਦ 148. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਣ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ।[15]

XXXXXX

1059 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

13. ਅਨੁਛੇਦ 322[16] ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਫੰਡ 'ਤੇ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ "ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ" ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

14. ਅਨੁਛੇਦ 324 (5)[17] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ

ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ)

---

[15] ਧਾਰਾ 6 ਪੈਨਸ਼ਨ - ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਯੰਤਰਕ ਅਤੇ ਲੇਖਾਕਾਰ ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਲਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿੱਸਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਕੰਪਟ੍ਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਉੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

[16] **ਧਾਰਾ 322. ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ** ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਫੰਡ 'ਤੇ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣਗੇ।

[17] **ਅਨੁਛੇਦ 324. ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**

(5) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

XXXXXX

15. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਛੇਦ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਕਤ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

16. ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ (1) ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ (ii) ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

<u>ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ:</u>

17. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8A[19] (i) ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8AC[20] ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8A ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪਰ 2004 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 9 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

---

[18] **ਧਾਰਾ 6. ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ -**

(2) ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੁਆਰਾ), ਤਾਂ ਉਹ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ 'ਤੇ, ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ

(a) ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ (ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(b) ਅਜਿਹੀ ਪੈਨਸ਼ਨ (ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਸਮੇਤ), ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

[19] **ਧਾਰਾ 8A (1) 18** ਮਈ, 2009 ਤੋਂ ਆਰਜ਼ੀ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਰਜ਼ੀ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਾਧੂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ: - ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ "ਆਰਜ਼ੀ ਸੰਸਦ" ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, 2006 ਦੇ ਐਕਟ 40 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 15-9-2006 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ।

XXXXXX

1061 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6B (1)[21] ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ/ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਸੀਮਤ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 B (2)[22] ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਮ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਏਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਮਤ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8AA [23] ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਫਤ AC-II ਪੱਧਰ ਪਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ / ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਮਤ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

18. ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

(i) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ;

(ii) ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ;

(iii) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ; ਅਤੇ

---

[21] 1999 ਦਾ ਐਕਟ 16 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ

[22] 2010 ਦੇ ਐਕਟ 37 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - 1-10-2010 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ

[23] 2004 ਦੇ ਐਕਟ 9 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ - 15-9-2006 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ

[24] ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ WP ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ

[25] ਆਈ.ਡੀ.

XXXXXX

(iv) ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਵਰਤੋਂ ਹਨ।[26]

19. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ - ਕੀ ਅਨੁਛੇਦ 106 ਵਿਚਲੀ ਚੁੱਪ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ?

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ, ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜੋੜਨ ਲਈ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ।

21. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ।

---

[26]ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ 26 ਗਰਾਊਂਡ D

XXXXXXX

1063 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

22. ਉਹ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੀਤੀ ਦੀ

ਚੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀਗਤ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ. ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ **ਮੈਕਕਲੋਚ ਦੇ** ਕੇਸ 27 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ 28 ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈਏ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, **ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ** ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੈਗ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

---

[27] **ਮੈਕਕਲੋਚ ਬਨਾਮ ਮੈਰੀਲੈਂਡ, 4 Wheat. 316, 425-437, 4 L.Ed. 579 (1819):**

"ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਉੱਚ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਕਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਜੋ ਉਚਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ, ਜੋ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ।

[28] ਦੇਖੋ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥਾਮਸ, (1976) 2 SCC 310, ਪੈਰਾ 107; ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1977) 4 SCC 608, ਪੈਰਾ 69.

XXXXXX

24. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਿ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ।

25. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ **ਅਲਾਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, [29] ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ** ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (g) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ "ਕਿੱਤਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

26. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ। **ਅਲਾਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ** ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (g) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (g) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

27. ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 73 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ "ਭੱਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ "ਪੈਨਸ਼ਨ" ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸੂਚੀ-131 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 97 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

[29] (2016) 6 SCC 82.

[30] ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 73

“ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਾਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ।

[31] ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੂਚੀ-I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 97.

"ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਸੂਚੀ II ਜਾਂ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

1065 ਲੋਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ. ਐਨ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਚੇਲਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

28. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋ ਉੱਘੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਡਾਕਟਰ ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਟੀ. ਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

29. ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ: ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ:

ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਰੂਪ 'ਚ ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਮ ਨਜ਼ਰੀਏ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ **ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ**, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਮੇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੰਸਦ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ।[32]

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

30. ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਇਸ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਸਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਰ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸੁਪਰ-ਐਨਿਊਸ਼ਨ ਭੱਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਆਦੀ ਸੀ। **ਪੈਨਸ਼ਨ ਮੁਲਤਵੀ ਤਨਖਾਹ ਹੈ, ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਨਤਾ ਇੱਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ- ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਕੰਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ**, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।[33]

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

---

[32] ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਹਿਸਾਂ, ਭਾਗ 7 - ਅਨੁਛੇਦ 48, 27 ਦਸੰਬਰ 1948 ਦੇ ਖਰੜੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ।

[33] ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਹਿਸ, ਭਾਗ ਅੱਠਵਾਂ - ਧਾਰਾ 135A ਦੇ ਖਰੜੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ, 31 ਮਈ, 1949.

XXXXXX

31. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ/ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਲੱਖਾਂ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ **ਡਾਕਟਰ ਪੀ. ਨੱਲਾ ਥੰਪੀ ਤੇਰਾਹ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ** ਸੰਘ **ਅਤੇ ਹੋਰ**[34] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਯਮ 90 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀਮਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

32. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

---

[34] (1985) Supp. SCC 189.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi